

מכתב יורד חדרי בטן מרבינו בעל ה"נתיבות שלום" זי"ע ליהודי שעמד בתקופה של נסיונות קשים בחייו

יה"ד שלא יאמר פי דבר שלא כרצונך. אין לפרסם את התוכן באופן ציבורי ללא קבלת אישור מפורש.

כי ההסתרת פנים אופפת את ישותך, ובעמדך מול יוצרך וקונך נדמה לי כי הנני שומע את המיית לברך: "רבש"ע שברתני בגוף ובנפש ובחושך הושבתני ופניך הסתרת ממני, וכל מדותיך שהם רק רחמים לבי המטומטם מרגיש בהם רק אכזריות, אנא אבי שבשמים בקשתי היחידה אל תשליכני מלפניך, ואם גם זה נגזר עלי מבי"ד הצדק לכה"פ רוח קדשך אל תיקח ממני, שלא אתהפך כמכשיר בידי הסט"א להתרחק מאבי שבשמים ולהתרעם על מידותיך".

הרגש הזה שהנני מרגיש בהביטי ושומע בהמיית לברך, מזכיר אותי תמיד ליל הקפות שמ"ע, כמדומני שזה היה בשנת פטירתו של אדמו"ר זי"ע בתרצ"ג שאמר אצל העמוד לפני ההקפות כנהוג קפיטל י"ג, ראיתו בעיתים גדולים מאוד, אך הציור ההוא אין בכוחי למסור כי מידי זכור אזכרנו חיל ורעדה אחזני, הוא אמר את הארבע פעמים עד אנה ה' תשכחני נצח, עד אנה תסתיר את פניך ממני, עד אנה אשית עצות בנפשי, עד אנה ירום אויבי עלי, הביטה ה' אלוקי האירה עיני פן אישן המות.

כל פעם שאמירת עד אנה יצאה מפי מנהיג הדור על צרות הכלל והפרט, היה נדמה לי כי מרעיד עליונים ותחתונים, תבל ומלואה.

יסורי הגוף הקשים והמרים בכוחו של איש יהודי לנשוא, גם יסורי הנפש שכל יסורי הגוף הם כאין וכאפס נגדו עוד בכוחו להתגבר, אך כשיד ה' פגע בו ורוצים לנסותו מן השמים בנסיון קשה, אז מסלקין ממנו כל השגותיו ומדרגותיו, וגם האמונה הפשוטה המושרשת בדמו מדור דור, והוא בהסתרת פנים שאינו מרגיש בכלל את אביו שבשמים, ונדמה לו כי נסתרת דרכו מה' ואינו יכול לכה"פ לשפוך בתפילה, וזה מר ממות וטוב מותו מחיים, והוא עשוק ורצוץ מב' עולמות ומתחיל להתדרדר מטה עד שנתרועע לו בחירות האמונה רח"ל.

וע"ז אחז"ל על פסוק ואהבת את ה' בכל נפשך אפי' נוטל הוא את נפשך, שנטילת הגוף כלום הוא נגד זה, ותהליך של איש זה שנגזר עליו מן השמים נפילה, מרומו בפסוק כי ימוך וכו', ועד שנמכר לע"ז רח"ל ואז המצוה דודו או בן דודו יגאלנו בא חברו ומעמידו על האמת וכי יפול האחד יסמוך לו השני,

ואני תפילה כי יזמין לי ה' המלה הנכונה שתהי' כטל על לבך, והדברים היוצאים מלב קרוע ומורתח יכנסו לרפא לב שבור.

דע יידי אצל כל אדם עוברים תקופות קשות ומרות, שחורים משחור, שאינו רואה בהם שום ניצוץ טוב ונקודת אחיזה במה להחיות את נפשו, אינו רואה בדמיונו שום תקוה, כי מציאות כזאת שעוד יבואו ימים טובים ובהירים וכי הטוב לא כלו רחמיו והמרחם לא תמו חסדיו, ויש שנגזר עליו לחיות ככה משך כמה שנים.

והאמת שאותם הזמנים הם הכי מסוגלים לתקן את חובתו בעולמו השייך לשורש נשמתו, ובשבילם ירד לעולם הזה, שימצא את הדרך להחזיק מעמד באמונה

עבור רבים השואלים:

בעת שנבנה אולם עריכת השולחנות הישן בסלונים, רבינו הנתי"ש הגיע למקום להתרשם ממצב הבניה.

בעת שהותו שם הוציא הנתי"ש דף מכיסו, קרע אותו לקרעים קטנים והשליכו לבור של אחד מיציקות העמודים.

אחד מהנוכחים שם שהיה ממקורביו, ירד באישון לילה, אסף את הקרעים ובעבודת נמלים חברם אחד אל אחד עש שניתן היה לקרוא את המכתב... הוא ניחש למי המכתב היה ממוען ושלח אותו אליו...

מקבל המכתב הגיע אח"כ אל הנתי"ש ואמר לו: רבי החייתיני!

לפליאתו של הנתי"ש על מה הוא שח?

ענה לו המקבל: להולך חשכים ואין נוגה לו.

הנתי"ש הבין על אתר את המתרחש, והפטיר: "יד פלוני בדבר".

מסתבר שעקב החשיפה האישית הנדירה שבתוכן המכתב, נמלך הנתי"ש להמנע מלשולחו, אך בדיעבד זכינו אנו למרגניתא טבא זז.

ב"ה, תמוז תשט"ז, ירושלים ת"ו.

מכתב מלב אל לב,

להולך חשכים ואין נוגה לו

לאחי ורעי אשר כנפשי,

אשר ידעתי ומרגיש את מכאוביך בגוף ונפש ובצרותיך לי צר,

המעטיר ומצפה לה' שיאיר לך אפילתך

ומאורו ית' תראה שוב אור.

באין אומר ודברים מתוך ההסתר והאיפול ששמת סביבך, שהנך מסתיר את יסורי גופך נפשך ונשמתך גם מריעך אשר כנפשך כי גדול כאבך, ומרוב יאוש ודכאון אינך מוצא תועלת והקלה בדיבורים, אך קול סערת ליבך בוקע דלתות נחושת שהנך סגור בהם, ומבין ריסי עיניך המיואשים הנני חודר לתוך מעמקי נפשך ונשמתך, ומרגיש איך שהנך מתפתל ביסוריך האיומים הגופניים והנפשיים, ולעיתים נדמה לי כי ים יסוריך הולך וגואה עד שעוד מעט הנך נטבע ביון המצולה, ונתקיים בך טבעתי ביון מצולה ואין מעמד, אין עמידה אלא תפילה שגם לפתוח פה בתפילה אינך יכול, ובאו מים עד נפש ועד בכלל, ולאט לאט הנך אובד את כח הלחימה והשליטה על מהלך מחשבותיך, לאבדך מב' עולמות.

אם כי עד עתה נהגתי כאוהבי איוב שאין דבר כי גדול הכאב, לעצור במילים עוד לא אוכל, ואולי תמצא מזור ותרופה לחזק את ליבך השבור, להתחזק בה' ולהאמין בהשגחתו אשר בכל צרותיו לו צר, וכי קץ שם לחושך אם כי לב בשר ודם מבין איך ובמה תבוא הישועה.

הנני עוקב אחריו בעמדך בתפילה כמאובן, אינך יכול להתפלל ולהתיפח בבכי ולהתרפק כבן על אביו הרחמן,

מי שרוצה להתקרב אליו א"א בשום אופן אלא עד שיעבור את הענן וערפל, וכפי רבותה"ק על פסוק "מי גבר יחיה ולא יראה מות", מי יכול להגיע לחיות אלקות אם לא יהיה לו מסירות נפש ויסורים? ואם "אמר ביום ההוא על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה" א"כ לא באו להבנה האמיתית מה רוצים מהם מן השמים, ולכן היו צריכים לעבור שוב פעם את כור היסורים של הסתרת פנים עד שיבינו.

ה.ה.

ולהגיע ולהרגיש זאת הוא לדעת כי לא יסורים המרים הם בעוכרין, אלא הסתרת פנים שמנסים אותך הוא עומד לך לשטן, ואם תקרע את המסכים המבדילים בין לבך לבין אבינו שבשמים וע"ז תזעק מרה עד שיפתחו לך שער בעת נעילת שער, אז ממילא כל עניני גוף ונפש יבואו על מקומם בשלום, וכמאמר צדיקים ה' שיועתי אליך, העיקר צריך לבקש ולהתחנן אליך בעטין זיך צו דיר, אל הקב"ה, שירגיש את אביו שבשמים, ואז ותרפאני, הרפואה תהיה כבר מעצמה. כי מי שהוא דבוק בה' ובטוח בו באמת, אם כי גם עליו עוברים זמנים קשים אך הם רק ענין זמני בלבד. וכמו ששמעתי מאחד מגדולי המוסר שאמר שבכל מקום שמוזכר בתורה ובחז"ל שגם הבוטחים סובלים, מוזכר כי עזיבה זו היא רק זמנית, כמ"ד בך ה' חסיתי אל אבושה לעולם, יכול להיות תקופה שאבושה אבל לא לעולם, וכמו"ד שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח, לנצח א"א שיבושו, וכמובא בכתבי הר"מ מיצרן ז"ל כי מרן הר"ן מלעכוביטש ז"ל אמר למהר"י צ'פלאר ז"ל כשיהודי נופל ממדרגותיו צריך להאמין כי יחזירו אותו ממקומו למדרגתו, אם מאמין מחזירין אותו, וצעק ג' פעמים, אבער אז גלויבט, אבער אז גלויבט, אבער אז גלויבט.

והזמן גרמא ומתאים להתרומם מעל הסבל והיסורים להשליך מלבך כל תוגתך ולהתחזק בה' הוא בשבת קדש, מה שאין ספק שזה חשוב להקב"ה הקרבה כזאת כקרבת מוסף שבת, ואז הבטיחו רבותה"ק זי"ע שאמרו על מאמר חז"ל אינו דומה מאור פניו של אדם בימות החול למאור פניו שלו בשב"ק, פניו הוא מלשון פניה, אינו דומה מי שפונה אליו ית"ש בימות החול לפונה אליו בשב"ק, ששמעתי מאדמו"ר ז"ל ההבדל בין ידיד נפש לאב הרחמן, כי לידיד נפש צריכים לספר, ולאב הרחמן לא צריך שום דבר לספר רק מרגיש מעצמו, ובשבת אחים גם יחד בליל שבת קודש ובמיוחד בשל"ס בניגונים המעוררים את רגש אלוקי הפנימי החבוי במסתורי הנפש של איש יהודי שלא ינום ולא ישן בכל המצבים, ואשר בו מצאה יונה מנוח, לא תנוח ולא תשקוט, עד שתזכה שוב להארת פנים, ושוב יתחילו ימי זהר בכל העינים.

ה.ו.

ואגב חביבותא אכתוב לך מה שהאיר לי השי"ת ברוב חסדיו בעידן עקתא שבאו מים עד נפש, כי מברשי אחזה: להמתעמק, באהבת אב לבן יש ג' סוגים, בעת שנמצא על ידו ומשתעשע אותו ונותן לו מתנה טובה מרוב אהבה, זה דרגה הכי נמוכה. למעלה מזה בעת שמתרחק ממנו ואין לו שום אפשרות לא לראותו ולא להשתעשע אותו וכ"ש

זירה עד יעבור זעם, וכמאמר אדמו"ר זי"ע על מאמר חז"ל, אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר, ובאסתר כתוב "ובמות עליה אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת", יש סוג רחמנות המתייחס לאב כרחם אב על בנים, ויש רחמנות המתייחסת לאם, ובשעת ההסתרה אז הנסיון הוא שלא מרגישים לא רחמי אב ולא רחמי אם שמרגיש שהוא הולך ושוקע במים שאין להם סוף של יסורים, ואז לקחה מרדכי לו לבת, לעיקר עבודתו לשבר את ההסתרה והמחשכים.

וכמו האמודאי היורד למצולות ים ומסכן את חייו להעלות משם אבנים טובות ומרגליות שיודע שכל אושר חייו תלויים במילוי תפקידו באומץ, כמו"כ אין האדם עולה וזוכה לאושר רוחני רק ע"י שעובר בתקוה ובהצלחה תקופה של ירידה ושפלות, ולפום צערא אגרא ובעי בר נש להיות תקיף דעמודא דפרזלא לעמוד על הגובה בשעות הרעות, שצועק ואינו נענה מתחנן ובוכה וכל השערים נעולים.

וראיתי במכתב אדמו"ר מוהר"ש זי"ע כי עיקר מצות תמים תהי' עם ה' אלקיך היא שתצפה לו, לא רק בקבולי יסורין, שזה יכול לבוא מתוך שאין לו עצה ומאי הוי ליה למעבד, אלא תצפה לו שקץ ישים לחושך, ושום תפילה ובקשה אינה הולכת לבטלה, ו

יסוד הנסיון הוא איך לצאת מסבך האיום שנסתבך בו בכל עניניו, וזה הפירוש של מאמר חז"ל "בא חבירו ומעמידו על האמת", שעל חבירו לא נגזר הנסיון הזה, והוא רואה את האמת שהרבה שלוחים למקום להפוך לטובה ומחזקו ומעודדו.

ה.ז.

קשה לי מאד להאמין כי במצבך הנוכחי, שהנך מתפתל ביסוריך שהם למעלה מכוחות הנפשיים והרוחניים שלך תוכל להתעמק בדברי, אך האהבה הפנימית והעמוקה מחייבת אותי לא לעצור במילים.

אין לי ספק שמן השמים רוצים לנסות אותך בנסיון קשה ומר שרק יחידי סגולה זוכים לזה, ותפקידך כעת למצוא רגעי ישוב הדעת להתבונן מה חובתך בשעה זו, שלפי דעתי ראשית כל עליך להשתדל בכל הכוחות להשריש ולהחדיר בלבך כי עמו אנכי בצרה והשי"ת יודע ומרגיש מכאוביך, וכמו מאחז"ל כי הקב"ה עומד מראשותיו של חולה כמו"כ עומד מראשותיו של כל מר נפש ולב נשבר, ושמעתי מאדמו"ר זי"ע ע"פ יקראני ואענהו וכו' קריאה שייך למי שעומד קצת מרחוק, אם איש יהודי מרגיש את השי"ת בבחינת יקראני אז רק ואענהו אבל אם מרגיש כי עמו אנכי בצרה ממש אז אחלצהו ואכבדהו וכו'.

ואולי בזה יש לתרץ מאה"כ "ואמר על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלו ואנכי הסתר אסתיר את פני ביום ההוא", והקשה ע"ז מרן רמ"ח זצ"ל בספרו מאמר מרדכי, אם הגיע לכלל דעת להבין על כי אין אלוקי בקרבי וכו' א"כ למה נגזר עליהם שוב פעם הסתר פנים, ועיי"ש שתירץ בדברים המחיים את הנפש, אך י"ל עוד כי יש יסורים שמקורם הוא לנסות את האדם ולהרימו ורוצים לתת לו מדרגות להתעלות שא"א להגיע אליהם רק אם יעבור כור נסיון של צרות ומחשכים, כי ענן וערפל סביביו,

תת לו מתנות, ולבו נמס מרוב געגועים אליו, זה כבר מדריגה באהבה. אך למעלה מכל זה בעת שהרופא צריך לעשות ניתוח לבן להציל את חייו והאב הרחמן צריך להחזיקו בידיו בכל כוחותיו שלא יתאבק עם הרופא ויפריע אותו מלנתחו, או שאין ברירה והאב בעצמו צריך לנתחו ולשפוך דמו כמים, האהבה הבוערת כאש בלב האב הזה אין לתאר במילים, לבו יתפוצץ מרוב האהבה וכלפי חוץ רואים מעשה אכזריות מצד האב.

ולפי"ז יש לפרש נמי המדרש שלא הי' יום מועד לישראל כיום שנחרב ביהמ"ק, היינו כי דווקא באותו יום המר שלא היה דוגמתו לעם ישראל אז דווקא הוא יום מועד סמל האהבה מהקב"ה לעם ישראל, וזה מרומז גם במאחז"ל שהאויב בשעה שנכנס לביהמ"ק היו הכרובים מעורין זה בזה בקה"ק וד"ל, אבינו אב הרחמן הרחמנות והאהבה שלו הוא למעלה מכל השגה אנושית, וכשצריך לנהוג עם הכלל או הפרט במדת הדין אין לתאר את האהבה דווקא בשעה שמדת הדין רח"ל מתגבר.

וע"כ הנני קורא לך כאח נאמן המרגיש יסוריך האיומים, ומושיט לך יד אחווה נאמנה להוציאך מיון מצולה:

יסוד היסודות של איש יהודי הוא ואהבת את ה' אלקיך בג' דברים, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך. זו למעלה מזו, בכל לבבך בב' יצריך זו עבודה קשה, אך יש כבר ע"ז עצות ע"פ מאחז"ל שאיש יהודי הבא ליטהר מסייעין אותו. למעלה מזה בכל נפשך, למסור כל נפשו לה', לאיש הזה קדוש יאמר לו,

אך כל זה הוא כאין וכאפס נגד בכל מאורך,

מרומז בזה כל עניני הנהגת הבורא ית"ש שהוא מודד לך יסורי הגוף והנפש, הסתרים והתרחקות מהבורא, בטל רצונך מפני רצונו יתברך, אם רצונו יתברך כך, ברוך שעשני כרצונו, ותצפה לו, כי המשפיל גאים עדי ארץ הוא המגביה שפלים עדי מרום.

ה.

ועתה איעצך ויהי אלוקים עמך, הסתער בכל כוחות שנשארו בך לפליטה, על נפשך הסוערת להתחזק בה' אלוקיך בבחי' אחזתיו ולא ארפנו עדי שיאיר אפילתך, ומרן אדמו"ר זי"ע אמר על פסוק ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלוקים שיש ג' בחינות: חושך ענן וערפל, ענן הוא סתם חשכות, למעלה מזה בחי' חושך ולמעלה מזה בחי' ערפל, חושך בתוך חושך בגוף ובנפש, ומשה האיר לבני ישראל אשר גם בתוך הערפל שם אלקים, ובמדרש איתא על פסוק זה ענן בחוץ חושך מבפנים ערפל לפני ולפנים, גם שם מצא משה רבינו ע"ה את אלקותו ית' בזה.

ומובא באוה"ח הקדוש, לא הביט און ביעקב וכו' ה"א עמו ותרועת מלך בו. כי מרומז בפ' ה"א, שמצינו בר"ע שהיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מאריך באחד וכו', וזה הפי' ה' אלקיו עמו בדביקות בה' בתכלית החיבה, אפי' בשעה שתרועת מלך בו מלשון תרועים בשבת ברזל, בשעה שמדת הדין פגע בו ביסורים קשים ומרים בכל זאת ה' אלקיו עמו, דבוק הוא בה'.

ו.

אל תחריש בעת הזאת, בודאי רוח והצלה יעמוד לך להוציאך ממיצר, האזר כגיבור חלציך וצא והלחם נגד היאוש והדכאון ונפילת הרוח שבך, כמאמר הכתוב ותקם בעוד לילה - באמצע החשכות.

ומתוך ידידות נאמנה ועמוקה רצוני להעמידך על הסכנה של רפיון ידים במצב הזה, כי יש שבע מדריגות וירידות אחרנית למי שנגזר לו מן השמים נפילה,

א. יסורים גופניים באים עליו תכופות עד שאינו יכול להתאושש ולהתבונן מה אתו ואינו רואה מוצא מאין תבוא הישועה עד שמאבד עשתונותיו,

ב. יסורי הגוף מעוררים זעזועים נפשיים ויסורי הנפש שכל יסורי הגוף הם כאין וכאפס נגדם,

ג. צועק ביום ובלילה לה' ואינו נענה עד שכתוצאה מזה חודר בו הרהורים רעים וקרירות בהשגחתו הפרטית ית',

ד. מתחיל להתרעם על מידותיו ית', רואה שכל היצור חי וקיים והוא שרוי בצער ובמצוק,

ה. היאוש והדיכאון והעצבות אוכלים כל חלק החיות והטוב שבו ודינים שורים על כל עניניו,

ו. לבו חלוק גם על חבריו ורבותיו שנדמה לו כי אינם מבינים ומרגישים ביסוריו ואינם עומדים לעזרתו עד שמתחיל להתרחק מהם,

ז. אחרי כל זה שקוע ביסוריו ומרוחק מה' ומידידיו ואין לו כל סיפוק בחיים, מתחיל להידרדר מטה מטה ולחפש אחרי תאות ותענוגים רעים למצוא בהם סיפוק נפשו, ודא קשיא מכולהו.

ז.

אמנם ואציעה שאול הינך כתוב וה' מוריד שאול ויעל, ומאשפות ירים אביון והוא יעלך גם עלה.

חזור בפין הנאמר על אותו חסיד בחובת הלבבות פ"א שער אהבת ה', שהי' קם בלילה והיה אומר, וז"ל:

אלוקי הרעבתני וערום עזבתני ובמחשכי הלילה הושבתני וכו', אם תשרפני באש לא אוסיף כי אהבה אותך ושמחה בך, כמה שנאמר הן יקטלני לו איחל.

איש יהודי מחויב לאהוב את השי"ת בכל התנאים והמצבים, ויחד עם זה להאמין כי אהבתו ית' אליו היא אהבה שאינה תלויה בשום דבר והנהגה מצידו וגם כל המחשכים וההסתרים לא יאפילו את אור האהבה, חזור בפין מאמר הזוה"ק המפיח רוח חיים בלב איש יהודי להרגיש אהבתו ית' וז"ל:

אילו הוי ידעי בני נשא גודל רחימותא דרחים מרייהו לבני ישראל, הוי שאגין כארי ומרימין לבושייהו והוו מרדפין אבתריה.

ובמדרש שוח"ט, ע"כ המו מעי לו, כשישראל מזכירין להקב"ה מעיהו המייו לו, שנאמר אזכרה אלוקים ואהמיה, דודי שלח ידו מן החור ומעי המו, וכשהקב"ה מזכיר את בני מעייו הומין עלייהו שנאמר על כן המו מעי לו.

חזור בפין ובלבבך יסודות האמונה בהשגחה פרטית שכל חלק מחלקי היסורים בגוף ובנפש הם הכל מהשגחה העליונה ולא ח"ו מקרה, ובכח זכות האמונה שנגאלו אבותינו ממצרים ושהיו יסורים בגוף ובנפש יעזור השי"ת גם לך בגוף ונפש השלך על ה' יהבך וחזור בפין לך אני

בל אשר לי אדוני המלך, הגבר את לימוד התורה שהיא תעזור לך במלחמתך נגד היאוש והזכאון האוכל את כל חלק הטוב שבך.

ואמנם ידיד נפשי, יודע אני שכל דברי אלו הם בבחי' מסירות נפש במצבך הנוכחי, אך מובא בספרים הקדושים, שכדי להמשיך נס למעלה מן הטבע דורשים מן האדם אתערותא דלתתא, הנהגה נגד הטבעיות שלו, ולכן לא נקרע הים עד שנחשון קפץ לתוך הים והגיעו מים עד נפש, התחזק בכל הכוחות שלמעלה מן הטבע, ואז יפתחו לך שערי אורה והצלחה למעלה מן הטבע, בענינים הנוגעים אל הגוף ובענינים הנוגעים אל הנשמה.

יב.

חזק ואמץ ודע מה שלפניך, ממשבר גופני נפשי ורוחני יש לך ברירה, שבידך להגיע עי"ז להתעלות נפשית ולדרגה עילאית בחיים, ואם רק תתגבר על הנסיון המר שמנסין אותך מן השמים אז יעזור לך ה' והכל יחזור על מקומו בשלום, עניני הגוף ועניני הנפש, ותצא עם רווחים גדולים מפרשה הזאת, ואם ח"ו החרש תחרישי בעת הזאת ותתן להיאוש והדיכאון להשתלט על כל מהותך, הנך עומד לפני שואה שאחריתה מי ישורנה.

תתגבר על עצמך ועל רגשותיך ועל סערת נפשך, התחזק בכל הכוחות שהקב"ה השריש בלב האדם זרבה לשעת סכנה כוחות על אנושיים, ואז תראה את ישועת ה' למעלה מן הטבע.

הגבר את האמונה בלבך, כמאמר מרן מקוברין זי"ע שאיש יהודי מחויב להאמין כי קץ שם לחושך, קומי רוני בלילה לראש אשמורות לילה, שפכי כמים לבך עד יסקיף ה' ממרום וירא בענייך, ואם אתה תקום כמאמר הצדיקים על ענין חצות לילה - צו שפאלטיך די פינצטערניש, אז מן השמים יקיימו אז יבקע כשחר אורך.

תפקידיך בשעה זו חזק ואמץ עד שנתחזק, ואז בעת נעילת שער יפתחו לך שערי אורה.

והריני משתתף אתך לא לנוח ולא לשקוט ולהרבות בבקשת רחמים ותחנונים ממי שבידו לגדל ולחזק שיוציאך ממיצר למרחב, ומעתה אך טוב וחסד ירדפוך ויסתלקו כל הדינים והמחשכים, ויתמשך עליך חסדים בגוף ונפש ואור חדש יאיר עליך להאיר עיניך ולשמח את נפשך בישועתו באמת.

ידידך המסור המעתיר בעדך
שישמח נפשך באמת.

יג.

הרחבתי את הדיבור בענין יסורים הבאים על האדם לנסות אותו על הדרכים איך להתגבר על הסתרים ומחשכים, אך מלבד זה יש חוב על האדם כמאחז"ל אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו וימשמש, יפשפש הוא לחפש את הרע שעשה, וימשמש היינו יבדוק את מעשיו הטובים, אם עשה אותם כהוגן.

אמנם יש עוד סיבה ליסורים הבאים על האדם והיא מחמת העדר אמונה הבהירה והטהורה בהשגחתו הפרטית, שאין אדם נוקף אצבעו למטה עד שמכריזין עליו מלמעלה, ואם ח"ו האמונה בהשגחה הפרטית נתרופפה ח"ו העונש מדה כנגד מדה שנדמה לו שנסתלקה ממנו השגחתו ית' הפרטית, ואז הוא בבחי' על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, והוא מופקר רח"ל למאורעות הזמן, ואז עצתו אמונה כמאמר רבותיה"ק זי"ע שהעצה לפגעי הזמן להגביר בלבו האמונה בהשגחתו הפרטית, ועי"ז יהיה עין ה' אל יראיו.

וזהו גם פי' מאמר הכתוב בקין, שעיקר הפגם שלו היה מלבד הרציחה מה שהשיב לה, שא"ל איה הבל ואמר לא ידעתי השומר אחי אנכי, שהכחיש רח"ל האמונה בהשגחה הפרטית, ועי"ז אמר גדול עוני מנשוא וכו' ומפניך אסתר, היינו שהעונש על חטא זה הוא הסתרת פנים היינו הסתלקות השגחה הפרטית ואז כל מוצאי יהרגני, וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו, ואמרו רבוה"ק זי"ע כי האות הוא שבת קדש שנקרא אות, היינו כי שבת הוא יסוד האמונה כי ששת ימים עשה ה' וכו', ובשב"ק יתחזק באמונה טהורה ואז לבלתי הכות אותו כל מוצאו.

וזהו גם פי' מאה"כ בפרשת וילך, ועזבתים והסתרת פני מהם והיה לאכול ומצאוהו רעות רבות וצרות וכו' ואנכי אסתיר את פני מהם על כל הרעות אשר עשה כי פנה אל אלוהים אחרים, היינו מדה כנגד מדה, הם לא האמינו בהשגחתו ית' ושתים רעות עשה לי עמי, אותי עזבו מקור חיים לחפור בארות נשברים, שעוד פנה אל כוחות טבעיים שהם יגיננו ויעזרו לו, וגם בזה מדה כנגד מדה על השתים הרעות ואנכי הסתר אסתיר בעניני גוף והסתר בעניני רוח ונפש, והעצה הבדוקה לעניני גו"נ הוא שיתחזק באמונה יתירה ואז ושב ורפא לו בעין ה' אל יראיו.